סוד ידיעת המציאות מקבלת הגאונים

סוד ידיעת המציאות מכ"י מקבלת הגאונים:

ידיעת המציאות הכבוד הנסתר מן העין אשר אין כיוון בבריה לעמד על מציאותו על הדרך האמתי, אלא על קצת הכח הנפעל המתלבש בענין המציאות:

יתברך ויתרומם שם הנאדר בגבורה, אשר נתן כח בבני אדם לחקור ולידע ענין מציאות גבורתו ותפארתו הנגלה על ידי יחזקאל הנביא ע"ה, כמו שאו' ואראה מראות אלקים, זהו כח החיצון אשר בו מצוי וייחוד שמו, וזה כח מתחלק לשלשה חלקים שהם ג' גוונים, הא' אדום והוא הנקרא חשמ"ל, והב' שחור והוא ערפל, והג' הוא לבן והוא האויר, אלו הם שלשה המראות שנגלו ליחזקאל הנביא ע"ה במראה רוחנית שהם כמו לבוש על עיקר מציאותו, ואלו השלשה הם החשמ"ל והערפל והאויר הם הנקראים בספר השיעור בית (מותב) [מושב] יקריה, כמו שאני עתיד בע"ה לפרש לקמן:

וארא והנה רוח סערה זה הרוח הוא הנאצל מן האויר הקדמון שהוא חזק עד מאד - ר"ל נפעל - מפני שהוא נאצל מן האויר הקדמון שהוא (נפ)על הפועל, וממנו מתפשטין כמה כחות וכמה ענינים, והוא הנקרא למטה בית (מותב) [מושב] יקריה:

באה מן הצפון אלו הם הסיגים הנאצלים מאותו הרוח הנקרא נפעל שהם רוחות רעות הנקראים מלאכי חבלה, ונתנו בחלק הצפון מפני שיש שם מקום חסר ופנוי, שאין שם כלום מהרוח העיקרי הנקרא צדי הרקיע, והרוחות הרעות שאמרנו הנאצלים מאותו הרוח מלאך אחד ממונה עליהם, והוא הנקרא דומיא"ל מפני שסותם פיהם של מלאכי חבלה ומכלכל (בהם) [כחם] כדי שלא יתפשטו בעולם לחבלו:

וענן גדול הוא החשך המתלבש באויר מפני מראית העין, ולא שהוא חשך ממש אלא מפני שהוא נחשך מהאויר. ואש מתלקחת זה האור של חשמ"ל האמצעי הקבוע בצד הערפ"ל שהוא אחוז בו, ונגה לו סביב אלו הן המאורות המקיפין אותו סביב סביב:

ומתוכה כעין החשמל, זהו דמות הכוחות הנאצלות ממנו, מתוך האש זהו הנמצאות באמצעות הערפל. ומתוכה דמות ארבע חיות זהו ממשות השכל הנקרא חיות כלפי מעלה, המתחלק לארבעה חלקים הנקראים חשמ"ל וערפ"ל ואויר והרוח נאצל מן האויר, וזה החיות המתחלק לארבע חלקים, הנאצל מן האויר הקדמון ומהרוח הנאצל מן האויר הנזכר, ועל זה נאמר השעור הקשור בענפי נגידי נוגה שבענף שהוא הערפל ועל זה מתחלק החיות לד' חלקים של ערפל:

וזה מראיהן ר"ל גווניהן, דמות אדם להנה בכאן רמז לאויר הקדמון עם ד' יסודות והפסידן, שתכליתן לחזור לארץ שהוא היסוד הרביעי, ומשתנין כל היסודות [בו, והוא] (כן) ביסודות והאויר מכריע בנתים:

וארבעה פנים לאחד שב לענין הראשון של הד' חלקים הנזכרים לעיל, שהם חשמל וערפל ואויר והרוח הנאצל מהאויר, שכל אחד ואחד מאלו מתפרש לד' עניינים, ואלו הן חשמ"ל סימנו, ח' חכמה, ש' שכל, מ' ממשלה, ל' לבוש, הרי פן אחד. הפן השני הוא מנין למיני המאורות המתרבים ממנו שהם בחשבונו שלש מאות ושמנה ושבעים, ואלו המאורות הוא כזיו גלגל החמה. הפן השלישי ח"ש מ"ל שתי תיבות שעניינם לשון מהירות ולשון כריתה, ר"ל מהירות על שם הכח המתפשט ומתגלגל בלא תנועה, כריתה רבוי הפרי המתרבה מן הכח עצמו, הפן הרביעי חשמ"ל חיות ממללות ר"ל החיות המתחלק לד' חלקים כמו שכתבנו לעיל גוונו כאש, כעין אש בוער בלהט החזוק:

ערפל סימנו ע' עשר ר' רשות פ' פאר ל' לבוש. ענין אחר העין חשבונה שבעים כנגד שבעים שמות של הקב"ה, שהם כחות כל אחד ואחד, מיוסדת על ד' אדנים, ומאלה נפרדו כל הכחות האחרות של י' השמות האחרים, חוץ משלשה ואלו הן שם ד' אותיות הנקרא שם העצם, ושם בן ארבעים ושתים הנקרא שם הגבורה, והוא מיוחד מן המיוחד מזוקק שבעתים, ושם בן ע"ב אותיות הנקרא שם הפועל, ונקרא גם כן בעבור שהוא מזומן לגמור בו מעשה, הרי לך פי' העי"ן:

הפ"א כשתוציא מהם ל"ו ישארו מ"ד, וכשתוצאו ממ"ד ב' ישארו מ"ב, תשים הב' עם הלמ"ד באחדות השוה הם ב"ל, וישתון בערפ"ל מדה ושיעור(ו) מתכונת הגוף, כמו שאפרש לקמן בע"ה. ע"א ערפל ר"ל ערפלי טוהר, שהם משיכות המאורות הנובעות מן העפר. ענין אחר ערפל ר"ל עריצות פלאי הקרח הנטוע בצדי הרוח הנאצל מהרוח הקדמון:

ואויר כמו כן יש לו ד' פנים, האחד אמוץ חזוק שמתפשט בתנועתו, השני שהוא עיקר משיכות המעין הנאצל ממנו, השלישי שמורה על הכוחות הדבוקים בצדדיו, והרביעי שבו מתגלגלין כל המאורות הקבועים במעיין הנקרא כח יחיד ומיוחד, בפנים אלו הן הכחות המתרבות והמעופפות אצל כח וכח מאלו השלשה עיקרין שהן חשמ"ל וערפל ואויר, שכל אחד מהן מתחלקין ממנו ארבעה כחות, והם מפ' לקמן:

ורגליהם רגל ישרה ר"ל חיילותיהן, שהם הכחות הנאצלים מכלן, כי אלו הארבעה שהם חשמ"ל וערפל ואויר והרוח הנאצל ממנו, אע"פ שהשלשה עיקר כמו הגחלת, והרוח שהוא נאצל מהאויר הוא כמו שלהבת שהיא קשורה בגחלת, ואע"פ כן לענין הכחות המתרבות נעשה הרוח עיקר כאלו היה גחלת, ומשתנין אלו הד' במקום אחר:

ומאלו נאצלין כל הכחות לכל הבריות שלמעלה ומטה, ואע"פ שהכוחות נאצלין מהם, שרש הכחות נשרשות בהם כדרך התיקון דרך ישרה נחקקין בהן בדמות זכר ונקבה כל אחד לפי ענינו, ועל זה נאמ' ורגליהם רגל ישרה:

וכף רגליהם זהו העיקר שהאמות והבנות נאצלות ממנו ככף רגל עגל מורה על הברק שנעשה באויר כשיבקע ויצאו ממנו שני מאורות חשמ"ל וערפל, שהן מתחלקים זה מזה ומשתנים בתנועתם כשמתפשטין מהם כל הכחות הנאצלים מהם, ונוצצים כעין נחשת קלל אלו הם הניצוצין המעופפים מהזיו הראשון של ערפל הנקרא אור הנסתר, שהוא כמין ירוק צח:

וידי אדם מתחת כנפיהם ר"ל מקומות ידועות הן שמשתוין בבנין הגוף שהוא הנקרא הפועל הקדמון שמורה על עני' פעליו הראיה

מתחת כנפיהם ר"ל אע"פ שהפועל הוא נסתר בפנימיות העליונה, מקומות ידועות יש שנאצלים ממנו ונקראים על שמו, אע"פ שהם תחת הכחות האחרות המעופפות מן החשמ"ל ומהערפל ומהאויר ומהרוח, ונקראו מעופפות מפני שמתפשטין בחיזוק שרפים:

על ארבעת ריבעיהם שב לעני' הראשון שאמ' לעיל, שהם חשמ"ל וערפל ואויר, שמכל אחד מהם נאצלים ממנו כחות, ואלו הכחות הנאצלים מכל אחד ואחד, מהחשמ"ל נאצלים ממנו החיות שמתחלקין לארבעה חלקים, והם החיות הנמשך בכל כח ופועל, ומערפל נמשכות כחות כמו כן, ואלו הם הגלגל הכסא והאופן והכרוב, הגלגל הוא הכח המתגלגל באויר הקדמון, והכסא הוא המרכבה בעצמה, ר"ל מרכבה שהוא מקום ידוע שבו מתאחדין כל שרשי מאורי החשמ"ל, וזה המקום הוא קבוע בין חשמ"ל וערפל שבו מתלכדין המאורות ומתרכבין זו בזו, וזו על גב זו, ובהרכבתם מתבלבלין ומתצחצחים, ועל זה נקרא המקום ההוא מרכבה:

ד"א למה נקרא מרכבה, מפני שהיא מתרכבת בזיו כנפי אור השכינה, ואותו האור הוא עגול ועמוק כמין כיס שהיא העיקר, והאלף הנוספת בכיס הוא רמז לרוח הקדמון, וכדי שישתנו הכחות באחדות השוה נקרא כסא, הרי לך עיקר כסא ומרכבה, והאופן הוא העיגול המזוקק מכל החיות כלם, המתפשט בתוך החשמ"ל הנטוע באמצ[ע]ות ערפל המוקף בנגידי האויר, המתלבש בחשך הנחשך מהאור, וזה האופן יש בו ד' פנים בכל צד ששת צדדין, והוא בשלשה גוונים, אדום ושחור ולבן, ועוד שהפנים גוונים אדום ושחור ולבן, (ועוד שהפנים גוונים), והפנים דומין זה לזה כדמות בניינם אבל לא כאורם, שאורם כאור נגה, ועיניהם כניצוצי ברק, ר"ל גווניהם ומעמדם על גבי האור זה האור החקוק בצדי האויר הקדמון הנמשך מאמצעות תכלית המחשבה שהוא הנסתר בפנימיותיו הקדמוניות, שהוא רם ונשא ית' לעדי עד, הכרוב הוא בצורת דפוס האל"ף א והוא אחד וכנפיו פרושים, ויש לו ידים מכופלים על שכמו, והרגלים הם כפולים מעצמם, וסמוכים על כתיפיו, והוא סמוך לצדי האופן, האויר הוא הכח הראשון שהוא קדמון בתנועתו, ומתפשטין ממנו ד' כחות, הכח האחד הוא הכח הכתוב לעיל, והכח השני הם העמודים הארבעה הסובבים לכסא הכבוד, כנגד ד' מחנות שכינה, המחנה האחת השור, הממונה אשר עליה הוא מיכא"ל מימין השכינה שהוא במערב, ועל זה נאמר ימה וקדמה וצפונה ונגבה, ר"ל כי כח השכל האמתי נעלם במערב, ועל זה נאמר כי מיכא"ל הוא כנגד היו"ד מהשם של ד' אותיות, והיו"ד כנגד חשמ"ל:

וזה היו"ד כנגד י' ספירות בלימה, ואלו הן האחד רוח הקדמון שהוא אוחז בכח הפועל הנקרא שם הנסתר שהוא ייא"י, ובכח השם הנעלם שהוא יה"ו, שאלו הם מסותרות בפנימיות העליונה, שהיא מדרגה שאין למעלה ממנה הנסתרת בידיעת בורא עולם ית':

וזהו שנ' בספר יצירה אחת רוח אלקים חיים, שהיא סוף ידיעת מציאותו האחוזה בשרשי המחשבה ית' ויתרומם שמו של חי עולמים שזו המעלה הראשונה מעשר ספירות בלימה היא נקראת קול מפני צווח המאורות הנמשכין מתוכה, והעקר הוא הרוח, אע"פ שהוא אחר הקול ובין הקול והרוח הוא גלגל האויר, והוא הנקרא נצב, והרוח הוא סובב, והאויר מסבב לסובב ולנצב, ולזה האויר הוא הנקרא דבר, מפני שבו משתנין שלשה ונעשו כח אחד, ועל כן נקראו אלו השלשה רוח הקדש, והשתים רוח מרוח, ר"ל שמהרוח הקדמון שאינו מתנועע נמשך הרוח אחר הנקרא כח שני, כי הכח הראשון נקרא פועל מפני שאינו מתנועע, והכח השני נקרא נפעל מפני שמתפשטין ממנו כמה כחות מהם של טהרה ומהם של טומאה, כחות הטהרה הם ז', והם הנקראים המלאכים היושבים ראשונה במלכות, ואלו הם הראשון אורפניא"ל תרגא"ל (דנא"ל) [דודא"ל] פלמיא"ל אסימו"ן פסכא"ל בוא"ל, וכחות הטומאה הנפרדי' מכחות הטהרה, הם הסיגים הנמשכים בתנועת טומאה, והם נקראים מלאכי חבלה, ועל כן הם ממונים ברוח צפון כסדר המסודר לעיל, ועל כן נאמר כי בין הרוח הראשון הנקרא פועל ובין הרוח השני הנקרא נפעל בין שניהם חקק הקב"ה כ"ב אותיות, שהם רשומות לבן על גבי שחור ושחור על גבי לבן, וחצב עמודיהם ר"ל כלליהם ז', ואלו הן א"י חז"ק ר"ט, שהם בכלל כל העשרים כמו שנפרש לקמן בע"ה, ולפי' הכ"ב אותיות נחלקים לשני חלקים, ז' כפולות וי"ב פשוטות, ועיקר כל אלו האותיות הם אמ"ש שבו ישתנו שרש וענף ופרי, כמו שנפרש לקמן:

שלש מים מרוח, ר"ל שמחמימות האור ומקררות הרוח הנמשך מבנתים לחלוח, והוא הנקרא חומר הנאצל מן הפועל, כלומ' מן הכח הפנימי, ועל כן אמרו קצת מהמפרשים זה החומר הוא הנאצל מאת הבורא, ולא היא כי כבר נתבאר לנו כי זה הלחלוח היה מתנענע ומתרבה בכח בחוזק מהירות, וממנו נבראו המים העליונים שהם ירוקים, כעין הגוונים שהם בתוכם, וכשנבראו המים היו מתגברין ונמשכין עד שעלה עליהן הרוח, והיה מרחף עליה, וזה שנ' ורוח אלקים מרחפת על פני המים, על פני המים ר"ל שהרוח היה מעל המים מרחפת, והאויר מתחת מתחמם עד שנקפאו המים, ומהטיפין הניגרין מאותו הקפוי נברא המים התחתונים ההווים בתהום, ונקראים מים הבוכים, ומתוך המים הבוכים נחצבו תהו ובהו, תהו זה קו ירוק שמקיף את העולם כלו, ר"ל אמצעית המים שנעשו כדמות קו שנקפאו במשיכתן, ובהו אלו אבנים מפולמות משוקעות, ר"ל שנקפאו המים העליונים נעשו כדמות אבנים, ונקרא רפש וטיט מפני היסודות המפורשים לקמן שהם נאצלים מאותו הקפוא:

חקקן כמין ערוגה מרובעת, והציבן כמין חומה עגולות, וסבבן כמין מעזיבה פשוטות, וזהו כיון ותיקון ופורש כל היריעה כלה הנכללת בעני' הרוח והאויר, וזהו סדר הפירוש כפשוטו, כמו שפירש אותו במדרש שמעון הצדיק ז"ל, ואמ' מאי דכתיב ורוח אלקים מרחפת על פני המים, זה הרוח השני הנקרא נפעל, אם כן מה הפרש יש בין זה הרוח לרוח הקדמון הנקרא פועל, אלא שהרוח הקדמון הוא מתאחד במהותן של חשמ"ל, וזהו שנאמר וארא כעין חשמ"ל כמראה אש בית לה סביב, ר"ל שזה הרוח הקדמון הנקרא פועל הוא מעופף בתוך החשמ"ל, ומתגבר בכח מהותו, וגוונו כעין אש אוכלה, ואינו מתנועע חוץ מן החשמ"ל כלל, אבל הרוח השני הנקרא נפעל הוא מתנועע ונאצלים ממנו הכחות שאמרנו:

ארבע אש ממים, ר"ל שהקפיא המים העליונים, שנקפאו אותן הטיפין שהיו נגרין מהם, שמהם המים התחתונים בהצטרפם במשיכת הנביעות נבראו מהם ניצוצים אדומים, והיו אותם הניצוצים מתגברין עד שנעשו גחלים, ואלו הגחלים הם האש שיצא מן המים, ומאותו האש נבראו ששה כחות, ואלו הם, האחת הרעם, והשנית הברק, והשלשית הבזק, והרביעית אש אוכלה אש ממנו נברא הפרגוד, והחמישי הם המלאכים והשרפים והגלגלים, והששי ממנו נבראו הרקיעים כלם שהם שבעה, והעבים והעננים שהם מתכסים פנים בפנים אחת על גבי חברתה:

חמש חתם רום ביוד שלש אמות אמ"ש וקבען בשמו הגדול יה"ו, עתה שב לעני' הראשון, לחקור על ידיעת האויר הקדמון שהוא עיקר מציאות מהותו של שם, ועל זה עומד אמ"ש, וסימן אמ"ש, א' אויר, והוא אחד, מ"ם, מים ועקרה מלכות, מפני שממים נפרדו כל הכחות המוגבלים בהגבלת היסודות, אשר מהם נבראו כל הנבראים לפי פשוטו, ולפי משמעו אנו צריכין לבאר בהן כמדת הדעת, כיצד נחלקים ונפרדים זה מזה, או אם השגת כחם מתגבר למעלה מן הרקיע, או אם הוא מתפשט באויר שמתחת לרקיע, שהוא נחשב כבנין גוף, וכל אלו הדברים רמז יחזקאל הנביא ע"ה ודמות פניהם פני אדם בא להורות עיקר ארבע יסודות כיצד נמשכין מן האויר המתנועע המיוסד בבנין נפעל, וכיצד (ישתנו) [ישתלו] כולם כל אחד (מ)[ב]חבירו, ומי הוא המתגבר, ועל כל אלו ענינים מיוסדים לקמן בפירוש מבואר:

שש חתם תחת, זה מדבר על יסוד הארץ שנברא מהמים שהוא קבוע באמצעות האויר המתנועע. שבע חתם מזרח כלפי הפנימיות הוא מדבר, שמשם משתנים כל מאורי החשמ"ל, ועל כן אמרו חכמי הטבע כי השמש כחו נמשך מגילגול זיו חשמ"ל, ודעתם אינם מוסכם עם חכמי האלקות, כי חכמי האלקות אומרים כי גלגל השמש כחו מתפשט בגלגל הרביעי, ומאויר הגלגל

שהוא קבוע בו הלבנה נמשך, ובין השמש והלבנה מהלך עשרה ימים בלבד, וחכמי הטבע אומרי' שלא יתכן שיהיו השנים בגלגל אחד, כי הלבנה בגלגל ראשון וחמה בגלגל רביעי, ואלו ואלו משתנים, שכח השמש נמשך מן החיות הפנימית ועל כן אמרו קצת מהמפרשים כי נפש האדם דבוקה בשמש ר"ל שיוצאים ממקור אחר ור' יקותיאל אומר כי לא יתכן בשום פנים, מפני שנפש האדם נאצלת מהחיות הקדמון המתחלק לארבעה חלקים, שהם מעלה בפנימית וכח אור השמש נאצל מכח האש [הנמשך] (הנחשך) מן המים, וזהו העיקר המוסכם מכל הידיעה מפני שכחו מתרבה ויוצא ממקור תנועתו, אותו שמתפשט ויוצא בו נקרא מזרח:

שמנה חתם מערב, ר"ל עריבות כח שכינה שמתגבר כנגדו. תשע חתם דרום, ר"ל דר רום, שהוא נקרא אהו"י שסימנו א'חדות ה'דר ו'עד י'יחוד. עשר חתם צפון, ר"ל ציפון שהאור הנחשך מהאור שהוא צפון בתוכו, וזה הצפון (המעמיד) [הוא רמז] לכל עדין הצפון ליודעי הייחוד המתגבר בכח השכל:

נשלמו עשר ספירות, ונחלקו לד' חלקים, שהם, מזרח מערב דרום צפון, ואלו הד', מזרח הוא החלק הפנימי הנקרא פנים, מפני שכל כח וכח מהאויר הקדמון ומהרוח הנקרא פועל מתגברים ומתסלסלים להסתכל כלפי דמות השכינה, ועל כן צחצוחי המאורות כלם קבועים במזרח. מערב הוא החלק השני הנקרא אחור, מפני שעקר שכינה יושב למעלה באוירו של מערב, ברוך כבודו מממקומו, ר"ל אותו מקום הנסתר בו. (אש ממים) [ויש אומרים] כי המלאכים וכל הכחות כלן מתערבין וסובבין ומקיפין להגיע לאותו המקום שהוא נסתר, וכשמגיעין לאור החשמ"ל הוא מתנוצץ בפניהם שיכסה זיו עיניהם, כדי שלא יסתכלו בדמות פני שכינה, ואותם פותחין פיהם ואומרין ברוך כבוד ה' ממקומו, באי זה מקום שהוא שרוי בו ועל זה נקרא מערב עריבות ונקרא אחור מפני האויר המתלבש בו הנקרא סופה וסערה שאין למעלה מהן אלא חשך ואפלה שאין הדעת יכול לסבול השגתם, אלא (בלבוש) [בשיבוש] גדול:

החלק השלישי הוא דרום ר"ל דר רום הקבוע ואינו מתנועע ואין בריה יכולה לכוין לא דמות, ולא צורה, ולא דמיון, ולא רעיון, ולא תמונה, ולא ממשות, ולא תנועה, ולא מכלל, ולא הקפה, ולא מחשבה, ולא גילוי, ולא כסוי, אלא מהות בלבד, שאינו נתפס אלא במראית העין הקדמון הנקרא אור מופלא וזה המהות הנזכר בכאן אינו נשרש בדבר המתאחד כמו שאתה אומ' מה נורא המקום הזה, או מה פעל פלוני, או מה עשה, וכמו מה אהבתי, מה פעלתי, אלא שכל בריותיו של הקב"ה שואלים זה לזה אומרים אדוננו צדק צבא ישראל מהו, או כיצד עומד ומשרתיו מתגלגלין אלו מאלו, וכשחוזרין בגלגולן ומסתכלין זה בדמות זה, זה אומ' בשביל חבירו זהו דמות שכינה, וזה אומר בשביל זהו עד שנשתנין פניהם כקדרה, ונופלין על פניהם ואומ' ברוך כבוד ה' ממקומו לד' רוחות העולם כנגד ד' חיות, ועל זה נאמ' על ידי יחזקאל הנביא ע"ה ופניהם וכנפיהם לארבעתם:

החלק הרביעי הוא צפון ר"ל צפון העצם והתואר, שאין בריה בעולם יכולה לכוין בו ממשות כמות שהוא, וכל הד' חלקים מפני שהם משתנים באחדות השוה נקראים אחות, ועל זה נאמ' על ידי יחזקאל הנביא ע"ה חוברות אשה אל אחותה בכנפיהם, ר"ל שדבר על אחדות החלקים וכוונם כמות שהוא:

טעם אחר חוברות אשה אל אחותה ד' אותיות של שם שכלם משתוות באחדות השוה הנקרא היכל הקדש, מה ההיכל הוא עגול הכוחות הקבועים במציאותו, ועל זה נאמר כי אלו הכחות הנקראים היכל הם הנקראים בספר השעור בית מותב יקריה, ולמעלה ר"ל למעלה במציאותו. וענין בית מותב יקריה ולמטה הם הכחות השניים הנקראים בנות שנאצלים מהכחות הראשונות הנקראים אמות, ותיקון מדה שיעור ומתכנת הגוף כתבתי למעלה:

המדה הוא האויר הקדמון שאין בו תנועה ולא בלבול והוא כמו לבוש (בהכרת) [בהבדלת] הפנימיות הנקרא קדש, שהוא מצוי בכח מורגש יחיד מיוחד, ר"ל שמכל צד הוא אחד, הנקרא נורא, ועל זה נאמר אתה נורא אתה, ר"ל שאתה מצוי מכל צד באחדות בכח האמתי שאינו משתנה, ועל כן נאמ' אתה ה' לעולם תשב, ר"ל כח הנזכר הראוי לעולם ועל היודע זה הכח יגבור זרועו ביראת שמים ועולה במדת השכל, כבוד אלקים הסתר דבר, ר"ל שבמדה שמודד בה מודדין לו הרי ענין מדה:

ענין אחר, מדה הוא הנקרא אמצעי שהוא אחד שהוא עילום הכח הנאצל מאמצעית מציאותו, וכל מי שזוכה לזה המעלה צריך שיסתירנה בסתרי שרשי מערכי לבבו, מפני שהוא כמו לבוש לכל כחות ההלול, ועל זה אמ' דוד המלך ע"ה ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת, ר"ל שאדם משתנה במדותיו ומתעלה למעלה להיות קרוב למדות העליונות להתלבש ברוח קדשך שהוא לבוש הפאר הנצחית אשר אתה מתלבש בו, הרי עיקר מדה:

עיקר שיעור הוא שיתחכם האדם בכל כח וכח הראשונות והאחרונות, כיצד נמשכין אלו מאלו, וכמה כחות מתפשטין מהם כדי שידע לשער כל כח וכח, ולצרוף ולחשוב ולתקן אותם אחדים (כל) [ר"ל] ולהביא כולן באחדות השוה, שניים ר"ל לידע כח הנמשך מן הקדמון. שלישי', לידע עולם המתעלם באמצעי בכח. רביעיים, לידע להשוות כח לכח. חמשיים, לידע כיצד נמשכים המקורות הנובעות מכל הכסא. ששיים לידע כל מקור ומקור מהיכן יוצא. שבעיים, לידע ולהבין המקורות ולעשותן אחד. שמניים, להשיבם אל המעיין שנמשכים ממנו. תשיעיים, לידע עיקרי המעיין ושרשיו כיצד הן נשרשים, או מה הם השרשים, או אם הם החזקים או רפים, או הם נשרשים במקום חזק או בעפר תיתוח, או עם השרשים עיקר ממשותו ואם לאו, וכשידע האדם עיקר מציאות האלו (או) [אז] ישתנה דעתו במעלה העשירית, שהיא עיקר לראות כל השיעורים והכללים ולפרטים:

וכשישתנה דעתו בקו הידיעה, (או) [אז] יתכן לו להתעסק בממשות הגוף שהוא קשר טענות חשובות לכל הקדמונים שהיו מתעסקים בכח אלהו' הדרך האמיתי, ועל זה אמרו ברמיזה אילו השלשה כחות מד"ה ושיעו"ר ומתכונ"ת הגוף - ר"ל גוף האויר הקדמון שאין לו תנועה - והוא דבוק במציאות הא"ל יתברך והא"ל בו, להבדיל כמו הצפורן והבשר שהן דבוקין זה בזה ואינן שוין, וכמו קצת מהרמשים שרמש אחד יש ששמו כלצום הנקרא בלע"ז לקפק"ו, שיש לו דפוס מעצם שהוא נסתר בתוכו מבפנים, והדפוס מכסה אותו מכל צדדיו, והוא דבוק בעורו והעור בו, ואינו נראה כלום, אלא פעמים ראשו ופעמים מכסה, ועוד שנעשית כולה הקיבוץ ואינו ניכר אם יש בו חיות, שאין רואין ממנו אלא העינים בלבד הדבוקה בעורו. כמו כן האויר הקדמון בהבדיל אלף אלפים פעמים שהוא דבוק במציאות הפועל יתברך, ולמה נקרא אויר מפני שאינו ניכר בממשות, והוא אור מזהיר הנקרא אור מצוחצח. ובמציעותו הוא מצוי הפועל הקדמון, ואנו מכנין אותו מצוי מפני שהוא מסתתר באותו האויר הקדמון הנמצא בתוך הכחות הנאצלים ממנו, שהם מתלבשים זו בזו ומתגלגלים בתנועתותם ונעשים כמין בית סביבותם האויר הקדמון, וכל אחד ואחד מהכחות הנזכ' יש להם ביאה ויציאה ועליה וירידה, והם שבעה:

ואילו הן האויר הקדמון הנקרא היכל הקדש, והיא הנקרא היכל ה', על זה נאמר היכל ה' המה, ר"ל האויר הקדמון עצמו הוא הנקרא היכל ה', המה, הם ההיכלות האחרות שאינם נזכרים מפני שהם מתפשטין ומתקבצים, בהצטרפם הם מתנועעים, גם החשמ"ל שהוא הכח הקדמון הנאצל מהאויר הקדמון, והוא דבוק בצד ימין בהאויר הקדמון ואחר החשמל הערפל שהוא בצד שמאל האויר הקדמון, ואחר האויר הוא הגלגל הקדמון - ר"ל גילגול השני' שהם חשמ"ל וערפל - וזה הגלגול מתרבה מהם, ונקרא כח בפני עצמו, ואחר זה הגלגלול שהוא לפני האויר הקדמון הכסא, שהוא מאחורי האויר הקדמון. וכבר פירשנו למעלה מהו ענין כסא:

ואחר הכסא הוא האופן הגדול הסובב לכל אילו הכחות הנזכר לעיל, כך פירש כמו כן עניין אופן כיצד נאצל מהמאורות, אבל עתה נאמר יותר מבואר, זה האופן הוא הנקרא חזזיות מפני שהיו מסתכלים בו יורדי מרכבה, והיו מתגברים בצפית הכבוד, ועוד יחזקאל ע"ה רמז ואמר בראיית השכל, החיות זהו החיות המתחלק לד' חלקים כמו שפירשנו למעלה, והנה אופן אחד בארץ זה האופן הנזכר למעלה, בארץ, רמז בכאן לד' יסודות הנזכרים בהשגת הנבראים, אצל החיות ר"ל שהחיות הם דבוקים בצדי האופן המתחלק ועושה חלקים, ואלו החלקים נקראים אופנים כמו כן, והם מתכלכלים וחוזרים בגלגל תנועתם חלק בתוך חלק, ועז"נ החלקים האמצעיים נקראים פנים, ופעמים שנפרדות זה מתוך זה כל אחד לצדו, ופעמים מתקרבים, ובשעה שמתקרבים נקראים כרוב, וזה צורתו כמין אל"ף א ר"ל ראשו עגול, ואין לו דמות עד פניו לאחוריו ושתי ידיו כפולים על שכמו, והן ישרות ופרושות, ורגליו כמו כן הם ישרות וכפולות בין כתיפיו לאחוריו, והוא דבר דק ובצורת גוף קפואי ממשכות האויר, ויש לו כנפים, ויסודו מתחלק לג' חלקים, ואילו הן אש מים רוח, ר"ל אישות מפני שהוא בצורת גופני', ושמו גבריאל שמתגבר בחוזק הכחות המעולים ממנו, שהכחות מתלבשים בו, והוא קבוע ואינו מתנועע, ובשעה שהכחות מתנועעים הוא מתגלגל במרוצת הגלגל, ומתעופף שיעור ממקום למקום:

החלק הב' הוא מים, ונקראת סנדלפו"ן סנדא"ל מפני שהוא מתפשט ומסתומך באמצעותו. ד"א מים ר"ל שהוא הנקרא מימא"ל, מפני שממנו נאצל הלחלוח, ומאותן המים נמשכו המים, והוא היה המקור. ד"א סנדלפו"ן על שם שהסדין של הב"ה בידו, ר"ל שהוא מתפשט כמו הסדין. ע"א ר"ל על שם האופן נקרא, מפני שהאופן והכרוב והחיות הם אחוזים זה על גב זה, ונקרא להם זה השם סנדלפו"ן, והן הן הסדין של הב"ה בידו זה הרקיע הפרוש עלינו כבגד, ועז"נ ודמות על ראשי [החיה] רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם וממעל ר"ל כשהזכיר על ראשי החיה שהוא החיות מלמעלה מיוסדות כאחת (כאחת), ומפני שפעמים נפרדים כל חלק לבדו היה צריך להזכיר אח"כ נטוי על ראשיהן, וכדי לבאר שהחיות והאופן והכרוב הם כלל כח אחד הזכיר כמו כן ותחת הרקיע כנפיהן יעוד' אשה אל אחותה ועל זה העניין יתפרש לקמן בביאור גמור, ובכאן נגמר עניין היו"ד של ד' אותיות מהשם ב"ה בריך רחמנה דסייען:

ויהי בשלשים שנה שזה עיקר (תפילת) [תחלת] זה הספר, משמע שעיקר זה הספר בא ללמד על כל חפצי (הרעות) [הדעות] וכל דרכי הדמיונות שהם סתר חפצי' (כמתגלים) [המתגלים] מסתר עליון הנעלם, הם סתרי הפעולות הנסתרות הנקראות עיצות, ועיקרן שלש עשרה מיני תמורה שנבראו, שאין בגביהן בתארן במראן ובכתרון לעמוד בהשוואתם להשתמש בכתר ראשון האחדו' השווה, כדי שיתבררו ויתלבנו עד שיזכה הכח השפל להתרומם משפלותו מעילוי לעילוי עד הדבקו בכח העליון שהוא למעלה הימינו, ויזכה להיות כבית מלא שכל בגוף, לפי שאי אפשר שיתבטל מעיקרו במשרתי עליון, כדי שלא יתגלו מעשיו של אותו כח השפל, ויהיו ככלי הבלוע מתוך נרתיקו בכח הקיום, וזהו עניין שבא להתחיל קודם:

ויהי פשוטו של מקרא מורה כי מפני שכבר היו ישראל משועבדים תחת מלכות ונסתלקה מהם שכינה, וע"י הצער והשיגוג שהיה מתרבה באותו הזמן הוצרך להתחיל בזה הספר ויהי מפני שהוא לשון צער, כמו שאחז"ל כל ויהי לשון צער בהרבה מקומות, והטעם שבא להתחיל בתחילת הספר ויהי כדי להראות לכל ההמון הבאים אחריהם, כי כל פעולתם ומעשיהם שהיו מתעסקין בידיעת הנסתר הנעלם של כל השגת המציאות, הכל עשו וקיימו בצער גדול, וסדרו אותו על סדר חקירת המציאות עצמו:

בשלשים שנה, משמעו מורה על התחלת הגזירה שנגזרו על ירושלים שתחרב באותם הל' שנה, ותחילת הגזירה היתה מתבשלת מדת הפורעניות שהיו מתעסקין בה ובדברים שהעביר' מהם, וזו המדה היתה מתגלגלת עליהם עד שגרם להם העניין שנפסק ונתמעט רוח הקודש מהם, וסתרי תורה נשתכחו, ונתוספו עלהם הרבה דאגות, עד שלא נשאר בהם איש מבין בעיקר נתיבות החכמו' הסתומות מהשגת המחשבה בדרך האמיתי. עד שגזר המלך יויכין על כל הכהנים היודעים קבלת זו, להיות מבקשים רחמים מאצל שכינה כדי שיהון רשאים לסדר כל העניין על דרך מעשה מרכבה, ובעיקר הגזירה שגזר המלך יהויכין היתה שאם לא יהון כהנים מסדרים זה בסדר כהוגן להשמידם מן הארץ, וכוונתו היתה מפני שלא להיות כח הייחוד ומשך הנעלם המאציל בלא כחו' מתבלע מן העולם:

באותה שעה בקשו הכהנים מיהויכין לתת להם זמן על זה העניין, כדי לסדר הכל על דרך עיקר האמיתי, ונתן להם זמן מחדש ניסן עד חדש תמוז, זהו שהוא (ל)הזכיר ברביעי בחמשה לחדש משמע שבאותו היום נשלם המעשה ונתחדש על ידם זו הידיעה מפי יחזקאל הע"ה, וע"י נס שיצר לו, מלמד שהיו הכהנים בכל יום באים בבית המקדש אצל כותל מערבי, והיו מתעטפים בעפר וצועקים ומתפללים בשם המפורש של י"ד אותיות, עד שיצא בת קול מתוך האולם ונחה עליהם רוח הקודש, ונחכמו בכל זו הידיעה שהיתה נסתר מהם, באותה שעה שמחו שמחה גדולה וברכו השם ב"ה, ובאו עד הגשר הקבוע על נהר חדקל, ונהר חדקל היה רחוק מעיר בבל אלפיים אמה בקצת אותו [העיר?] היו דרים שם חכמי בבל, והגשר היה מפסיק ביניהן ובין דרי העיר, ו[כ]שבאו הכהנים על אותו הגשר נחה על יחזאל רוח הקודש, והתחיל לסדר בתוך הגשר פירוש ידיעות המרכבה, ונכתב הכל מפיו פעמים מרכבה ראשונה ופעמים מרכבה שניה, ועל עניין שהגשר ההוא נחה עליו רוח הקדש התחכם מיד לומר ואני בתוך הגולה על נהר כב"ר הוא חדקל, כב"ר הוא רומז לשון נרכב, ומשמע טוב הרגש כח השפל מתלבש בו היה נובע עצם המורכבים הנמצאים בכח ההשגות המחשבה החלוקים זה מזה במניהם במראיהם ובדמיוניהם, ורבו דרכיהן היוצאים מפליאות האחדות המסתתר והמגולה בעומק העילוי עד תכלית מציאות החקר שאין למעלה ממנו, כח הקיום מאויר מופלא והוא (מקוש) [מהות?] של כל עיקרי הטבע נשרשים בו, וחוזרים ללכת ולשוב אל אחדותו, וזה הענין כבר:

וארא מראות אלקים, משמע שהיה מברר המראות במראה רוחני' מתוך השכל המצוי בתוך לבו, שלא היה רוצה לגלות שום דבר אלא דרך סתם, ודרכי הנביאים והנהגתם כך, שאפילו המראות שהיו משיגים היו אומרים אותו דרך כלל, כעניין המראות שאמר יחזקאל וזכריהו שאמר ראה ראיתי והנה מנורה וגו', וחבקוק שאמר מרחוק ה' נראה לי וגו', וכל זה לבלום פיהם שלא להעמיד דבריהם עד כדי השגתם, והיו דמיוניהם למטה מהשגתם, לפי שהמראות היו הנביאים רואים וצופין עד תכליתן, ומראות שהיו רואים וצפין מקצת ופעמים שהיו מסתכלים ולא היו רשאים לראות כלום בענייני המראה, כעניין שכתוב לא תוכל לראות את פני, ומה שאמר יחזקאל וארא אמר על עניין הכח החיצון אשר בו מצוי ייחוד שמו של הב"ה יתעלה, וזה הכח הנקרא אויר הקדמון:

ולמה נקרא אויר הקדמון מפני שהוא אור שאין כיוצא בו בכל מיני מאורות שברוב ערבות רקיע, והוא כתבנית בגד של זיו זוהר מאור הדרו של הב"ה בורא עולם, והוא פרוש על כל הכבוד סביב סביב, וצחצחו מתגבר ומאיר, ומפני זה נקרא אויר שאינו נתפש, ולמה נקרא קדמון, לא מפני שאין שם כחות אחרים קדמונים ממנו, אלא מפני שהוא קודם סיבה לכל הנבראים הטבעים, ועיקר האויר והכחות הנה הנסתרות בפנימיות הוא שורש מציאות בורא ית' הכלול מעשרה כחות, ואלו הן, אור שכל, ואור בהיר ב', ואור מזהיר ג', ואור זך ד', ואור מאיר ה', ואור נגה ו', ואור דעת ז', ואור עצה ח', ואור חכמה ט', ואור בינה יו"ד, זה העיקר הגדול ליחד בו להקב"ה, ולידע בו עצם ידיעתו בלי ספק. בריך רחמנא דסייען מריש ועד כאן. סליק: